

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 32.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИКА МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Ш А Р А Н.

(Наставак.)

Ана (из куће) Ој?!!

Панта. Донеси тог шарана, кажем, јер ми ево ни овај не верује.

ПРИЗОР VIII.

Ана и пређашњи.

Ана (долази.) Каког шарана?

Панта. Та немој се бунити, каког шарана, шарана, што сам га ископао.

Ана. (Гледи га зачуђено.)

Панта. Та што ме гледиш, као да ме нигад ниси видла. Донеси шарана.

Ана. (Са свим мирно.) Бог с тобом, а јо терету! човече, прекрсти се. Јеси л' ти при себи, какав те је шаран напао.

Панта. (Све се већма једи.) Жено, немој се са мном шалити, ја нисам за шалу. Дај шарана да покажем сину. (Показује Станку место.) Ево ту, види, ту сам га ископао.

Ана. Ха, ха ха! — Шарана ископао!

Станко. Јао за Бога, бабо!

Панта. Таки у кућу по шарана, немој се ту претварати.

Ана. (Забринуту.) За име света, човече, шта је теби, де би ти шарана ископао!

Панта. Ху, триста вам мука ваших, та нисам ја ни пијан ни луд. Ту је шаран био, ту сам га ископао! Та оволики је као рука, све се праћакао.

Ана. (Луни длан о длан на оће да иде.)

Панта. (Јако љутито.) Та куда ћеш ти, заврзанко? Шта се ти чудиш, кад си га

сама узела, и однела да га печеш. Та стани, јеси л' чула, — дај шарана. (Повија је).

Ана. (Побегне на улицу.)

Панта. Е, сад да нисам паметан човек, бих пукао од једа! Дао сам јој шарана у руке и сама се чудила, као што сам се и ја испрва чудило, па сад силом да ме утера у лаж.

Станко. Бабо, проводите л' ви шалу, ил' ви то баш озбиља кажете. Ја не знам шта да мислим.

Панта. Та мисли ти што обеш, кад ја што својим очима видим, ту мени не треба доказивати. А, чегај, кујо, дођи само да ти ја покажем!

Станко. Ал' за Бога!

ПРИЗОР IX.

Ана, кнез, сељанин, сељанке и пређашњи.

Ана. (Дотрчи са улице, за њом више комшија и комшиница; — после се све више скупљају.) Одите, људи, одите, помозите! Овај човек није при себи! Ево шта каже, да је ископао шарана.

Више њих. О! о! — Гле јако, гле!

Панта. Та не марим! Одите људи, слободно гледајте, не дам се ја здрав читав залудити. Сад сам га баш ископао, па оће, куја, силом да ми соли памет! Бре показаћу ја теби. (Пође к њој).

(Наставиће се.)

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)

(Наставак.)

Фонд ће се састојати: из капитала који ће нарасти десетогодишњим улогама из добровољних прилога; из завештања. Извори су му: интерес неприкосновенога фонда; интерес осталих капитала; улози 2% од сталне плате свију чланова; дохотци од уметничких представа, који би се у корист фонда давали и при којима морају чланови бадава суделовати; доходак од представе, коју ће позоришта давати једном у години у корист фонда, и т. д.

После мале почивке настави се опет седница. Председник др. Хуго Милер уступи место потпредседнику дру. Левеу, јер је сам хтео да учествује у дебати, па одмах узе реч. Између осталог рече: „Закон о концесијама не можемо добити онакав какав желимо, јер је држава већ издала закон о радњама, па не ће хтети издати закон по вући натраг. Погрешка је садањем закону, што господа у државном сабору нису на чисто знала, шта је управо позориште; јер су држали да ђутуре могу стрпати калдрмцију и киноресца, што оба раде с каменовима.“

По овом је навео како су многи садањи управитељи позоришта, да би навратили публику у своје позориште, удесили партер и ложе тако, да се у њима може и јести и пити и пушити, а тиме су обесветили достојанство позоришта, као школе за образовање и васпитање. Завршујући свој говор донео је предлог, који је усвојен: да се

(Свршетак.)

државном сабору поднесе молба, да се закон о издавању концесије за позоришта подвргне ревизији, па да се у њему на по се тачно изведе „појам“ о позоришту.

Као што видитите немачки државни закон стрпао је и позориште у занате, па га је сваком капиталисти од по муке добити. Ово је причинило те се распрострле по немачком царству многе позоришне пивнице и пушнице, у којима се игра комедијашлук и друге неслане лагрдије. Боље им је дакле место 300 имати стотинак позоришта, али ово би биле позорнице, а не као многе садање — просте рестаурације. На што Берлину 40, кад би, по речима Милеровим, довољно било 14. Овака назови позоришта стварају пролетаријат глумачки, који само понижавају достојанство глумаца — уметника.

У четвртој седници изабране су комисије за редакцију донесених предлога, водила се дискусија о другим мањим предлозима, за тим прегледани и потписани протоколи, изјављена захвалност председнику и осталима који су помогли да се ова скупштина оствари.

У осам сахата у вече био је банкет, па су се после на позив председников сви дигли у реду кроз улице споменику пред позориштем. Пратио их по готову цео Вајмар. Прво су походили споменик Хердеров, па онда виландов и учинили им пошту, па онда отишли споменику Шилера и Гета.

Д И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Је ли писац одиста изнео једну друштвену ману пред нас? То ће порећи само онај, који није гледао оне суморне групе у пиварама и гостионицама, које се без спреме и без потребе по вас лени дан прешину о могућним последицама каквог политич-

ког догађаја, не разбирајући, да ли те последице знаде и онај, који је инспенирао те догађаје — а међу тим рад код куће дрема; слаба жена или невешто момче рукују њиме. То ће порећи само онај, који није испитивао какве кобне последице могу да донесу такви разни назови о каквој ни-

штавој ствари; порећи ће најзад онај, који не познаје осветљиву нарав српску и све црне стране, које је исписала та осветљивост у старој и новој историји народа нашег. Писац је врло скроман и умерен, кад он ограничава жалосне последице једне ништаве политичке „кавге“ само на два млађана лица, која се љубе, за то што је њихова свест још непомућена од ружних метежа светских. Ко је бољи народ, француски или пруски; ко има од њих више права да коље другог; ко ће кога најзад угњавити? То је подлога целог дела, а последица је права српска свађа, с добром дозом жучи; свађа, у којој се истиче сталешка мржња тако силна као обе војјуће странке; мржња богатог занатлије против сиромашног чиновника, а у крајњој мери мржња човека према човеку, Србина према Србину. Зар то не вреди труда да нас позоришни писац мало исеље а сувише кад жртвујемо своју децу неоснованом гњеву своје? На срећу се младенци у комаду г. Трифковића досете једној шали — и они се привидно посвађају, гњеван младожења иде Французима да пролива за њих своју крв, а несрећна љубавница хоће у пруски табор да завича ране. За ову трагикомуку нису спремни наши политичари — они се згледају у забуну; ми се смејемо њиховој забуну, и за мало смеју се и они сами, јер увиде да су бранећи ништаву ствар на своју штету одиста смешни, те тако долази опште измирење, и т. д.

Као што видимо замисао је у овоме делу озбиљна, озбиљнија можда него што се нама на први поглед чини; исто је и радња крвна збиље: комичан је само субстрат делања и с тога побуђује радња веселост у гледаоцу. Ваљет је прост, али природан; ситуације су пуно живота; а дијалог је свеж. У делу нема великих спенских ефеката, радња се покреће мирно без праске, која је у модерној комеди тако досадна, али тиме је баш на крају пријатнији утисак. Једну мању само приметисмо у делу, која се у осталом лако може уклопити, а то је што на крају има сувишнога. Иза онога момента где се на крају начело решава сходно идеји и саобразно нашем начелу: да ваља бити свој, а не француски или пруски, те изазива наше пуно одобравање. Публици је слабо стало с каквим ће се једом зачинити то начело. То је што нам се чини сувишно.

А сад да се сетимо наших вредних представљача. Ми велимо вредних, јер општа глумачка мана, недовољно знање улоге, мање се појављује на нашој позорници него што то бива у опште. О томе нас је најбоље уверила Ј. Поповићева, која је у сва три комада одиграла своју улогу, а ни „запеча“ није. Да богме као Кечевећа није нам била доста гравитетна пуританка — за то се хоће студија које нема у нас, — али за то нас је очарала као

Ката, приказавши нам једну карактерну слику пуно живота. Ружић је као Кечевећа показао да аналише своје улоге, али ми мислимо да би Кечевећа ваљало представити с мање нервозности, а с више енергије, бар то писац наглашује више пута у своме делу. Као грунташ Петровић био је чиста слика из живота. — свака реч, сваки покрет беше на њему специфично српски. Суботић је тога вечера као Звекан показао, да нас уме задовољити и на шаљивом пољу; само бисмо му световали, да остави маску на миру кад већ види да се донала публици — мало више но што треба и, лепо маска постаје ружна. Недељковић се као Милан ушњао да ствара ефекат онде, где га већ у самом раду има довољно. То би се могло оправдати само тиме, што Милан зна, да је то што чини претварање, алаж обично претерује, али бисмо га ипак световали, да се други пут прође оног патоса на крају, који стоји у опреци с целом замишљу. На позорници ваља се често одрећи своје индивидуалности и чувати се стереотипности: ми смо у улози Милановић видели више Недељковића него Милана. Још бисмо подсетили Недељковића, да pazi на своје руке кад игра, да ове не стоје у противности с осећајима ако већ не ће никако да их и оне илуструју по правилима. Зорић је као Никоговић учинио ту исту погрешку што и Недељковић: он је био Зорић, јер Никоговић је сав свим другачија прилика. Ваљда је Зорић узео олако ову „малу“ улогу што обично глумци чине, али ту је погрешно почем је то улога прилично тешка. Као Поповић беше Зорић доста добар. Рашић и Соколовић добро су лакрдијали, али то им не беше најбоља лакрдија, што су огрули шед тако, да није добар био ни за зиму ни за кишу. Лукић нам је овога вечера као Ђука показао да се може и у комичној дотерати ако буде за то имао воље. Ако код Станчића одрешеност на позорници иде руку у руку са студијом на дому, онда му можемо прорећи да ће бити ваљан глумац; он је као Кокан био пријатна појава, и његова Смилца (Савићева) може бити задовољна с њиме, као ми што бејасмо тога вечера с њоме. Ако је последња на крају, није за цело Маринковића последња била у игри. Она је и у малој улози Јеце показала леп напредак свој у позоришној вештини, и ми имамо код ње доста изгледа и бољему се надати.

Ваља нам на крају приметити, да је овога вечера Ружић последњи пут играо на позорници, која се већ толико година поносила њиме. И ако се нерадо праштамо с глумцем, који нам беше толико мио, ипак ваља да се тешимо тим, што смо њиме ојачали другу српску позорницу. Желимо му у новоме стану оно признање, које је до краја уживао међу нама и које заслужује у пуној мери. Ј.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИЛАТА.

ПРЕДСТАВА 32.

БРОЈ 21.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 25 ФЕБРУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПО ДРУГИ ПУТ:

П А Р И С К А С И Р О Т И Ћ А .

ДРАМА У 7 РАЗДЕЛА, С ФРАНЦУСКОГ ПРЕВЕО М. И. СТОЈАНОВИЋ.

О С О Б Е :

Петар Берније	Лесковић.	Полицајни чиновник . . .	Лузић.
Андрија Берније, син му. . .	Јовановић.	Послужитељ на гвозде-	
Плантроз	Брани.	ном путу	Пешић.
Вилбрун	Суботић.	Путник	Станчић.
Фабије Рокфел	Недељковић.	Бернијерева	Ј. Маринковића.
Жуберт	Зорић.	Антоанета, кћи јој . . .	К. Савићева.
Виго	Рашић.	Регина Биговљева . . .	Ј. Поповићева.
Јосиф	Хаџић.	Клодета	Л. Хаџићева.
Први носач	Соколовић.	Алида Вилбрунова . . .	Л. Маринковићева.
Други носач	Живковић.	Пиљарица	М. Савићева.

Народ, путници, путнице, носачи и сватови.

Прва се радња збива 1840 године у Бордоу, а остале у Паризу 1855.

Г. Т. ЈОВАНОВИЋ, ЧЛАН НАРОДНОГ ПОЗОР. У БЕОГРАДУ, У УЛОЗИ АНДРИЈЕ БЕРНИЈЕРА КАО ГОСТ.

Позоришни свирачки збор свираће при данашњој представи ове нове комаде: 1. У почетку симфонију: „Дете из облака,“ од Титла. — 2. Између првог и другог раздела увертуру у оперу: „Виљем Тел,“ од Росинија. — 3. Између другог и трећег раздела смесу из опере: „Месечарка,“ од Белинија. — 4. Између трећег и четвртог раздела: „Каватину“ из опере „Ернани,“ од Вердија. — 5. Између четвртог и петог раздела: „Поборницу,“ од Јунга. — 6. Између петог и шестог раздела: „Дуо“ из опере „Il Trovatore,“ од Вердија. — 7. Између шестог и седмог раздела: „Арију“ из „Лукреције Борџије.“

У недељу 27 фебруара први пут: „РАЗБОЈНИЦИ.“ Драма у 5 раздела, од Фридриха Шилера, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5. н. а. вр. и то: у трговини Пера Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.